

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
UNIVERSITETI I TIRANËS
FAKULTETI I HISTORISË DHE I FILOLOGJISË
DEPARTAMENTI I GJEOGRAFISË

Programi: **Master Shkencor**

Drejtimi: **Histori**

Lënda: DIPLOMATIKA E DOKUMENTEVE MESJETARE

<i>Pedagogu:</i>	Prof. Dr. Ferit DUKA, Ph.D.c. Andi REMBECI
<i>Ngarkesa:</i>	6 ETCS: (15 javë: 2 leksione dhe 1 seminar në javë)
<i>Lloji i lëndës:</i>	Me zgjedhje
<i>Viti:</i>	II/I

Përshkrimi: Lënda synon t'u ofrojë studentëve njohuritë e nevojshme mbi llojet e shkrimeve dhe mbi metodologjinë e hulumtimit të dokumenteve zyrtare të shtetit Bizantin dhe Osman. Lënda do të trajtohet e ndarë në dy pjesë: a) periudha bizantine dhe b) periudha osmane. Pas shtjellimit historik të familjeve dhe llojeve të ndryshme të shkrimit bizantin dhe osman si edhe evoluimin e tyre në rrjedhën e shekujve, do të analizohen varietetet e shkresave dhe të teksteve në Mesjetë përmes dorëshkrimeve. Konkretisht, do të shqyrtohen format e ndryshme të materialit arkivor, veçantitë e brendshme dhe të jashtme të dokumenteve në varësi të çdo institucioni lëshues (p.sh. dokumente perandorake apo fetare, shkresa të funksionarëve publikë, shkresa private etj.) si edhe probleme të kërkimit shkencor që lidhen me terminologjinë dhe përmbajtjen pragmatologjike të dokumenteve. Rëndësi do t'i kushtohet, gjithashtu, edhe trajtimit të metodologjisë së transkriptimit të dokumenteve me qëllim botimin dhe pajisjen e tyre me komente shkencore. Së fundmi, do të prezantohen teknikat bashkëkohore që aplikohen në botimin shkencor të dokumenteve.

Temat e leksioneve:

DIPLOMATIKA E DOKUMENTEVE BIZANTINE

1. Hyrje historike. Paleografia dhe kodikologjia greke.
2. Historia e Diplomatikës Bizantine.
3. Dokumenti dhe Kancelaria I. Dokumenti.
 - *Dokumentet*
 - *Dokumentet perandorake*
 - *Tradita e dokumenteve*
4. Dokumenti dhe Kancelaria II. Veçanti të jashtme.
 - *Materiali mbartës i shkrimit: papirusi, pergamena, letra*
 - *Boja: Sacrum encaustum, Hrisografia*
 - *Shkrimi: Shkrimi i veçantë i kancelarisë perandorake, shkrimi i protokollit*
 - *Shënimet*
 - *Vula*

5. Dokumenti dhe Kancelaria III. Veçanti të brendshme.
 - *Gjuha*
 - *Pjesët e dokumentit: Protokolon (thirrja – titulli – mbishkrimi), Teksti (hyrja – shtjellimi – vendimi – ndëshkimet – legjimiteti), Eskatokolon (kronologjia – nënshkrimet)*
6. Kategoritë e dokumenteve.
 - *Dokumente ligjore*
 - *Dokumente të politikës së jashtme*
 - *Dokumente administrative*
 - *Dokumente privilegjesh*
 - *Krisovula*
7. Transkriptimi dhe shpjegimi i teksteve.
8. Udhëzime bazike për botimin e dokumenteve bizantine.

DIPLOMATIKA E DOKUMENTEVE OSMANE

9. Materialet dhe mjetet e shkrimit osman
10. Karakteristika të jashtme të dokumenteve osmane
11. Shkrimi dhe veçantitë e llojeve të ndryshme të shkrimit osman
12. Kategorizimi dhe llojet e dokumenteve osmane
13. Stili dhe gjuha e dokumenteve osmane
14. Forma dhe struktura e dokumenteve osmane
15. Ushtrime leximi dhe transkriptimi me tipa të ndryshëm dokumentesh osmane

FORMA E KONTROLLIT DHE VLERËSIMIT

FREKUENTIMI: 70% pranisë në seminare e domosdoshme.

15 % e notës përfundimtare nga prania dhe angazhimi gjatë kursit apo seminareve

KONTROLLI I VAZHDUESHËM:

Testi 1 i pjesshëm në javën e 6-të (10% e notës përfundimtare)

Testi 2 i pjesshëm në javën e 10-të (15% e notës përfundimtare)

25 % e notës përfundimtare.

DETYRA E KURSIT:

Detyrë kursi ose konspekt i një teksti apo autori ose ese nga 5-10 faqe (format A4, Times New Roman, madhësia e shkrimit 12, hapësira mes rreshtave 1.5)

20 % e notës përfundimtare

KONTROLLI PËRFUNDIMTAR:

Një test përfundimtar në javën e 16-të të kursit pas kryerjes së 15 javëve të një semestri

40 % e notës përfundimtare

Literatura e detyrueshme për studentin:

1. Mioni, Elpidio. *Introduzione alla paleografia greca*, ser. Studi Bizantini e Neogreci, 5. Padova, Liviana Editrice, 1973.
2. Reychman, Jan, Andrew S. Ehrenkreutz, dhe Ananiasz Zajaczkowski. *Handbook of Ottoman-Turkish diplomatics*. The Hague: Mouton, 1968.

Literatura plotësuese:

1. Aktan, A. *Osmanlı paleografyası ve siyasi yazışmaları*, Istanbul 1995.
2. Agati, M. L. *Il libro manoscritto. Introduzione alla codicologica*, Roma 2003.
3. Baltacı, C. *Islam Paleografyası. Diplomatik-Arsivcilik*, Istanbul 1989
4. Boskov, V. «Die hucet-Urkunde – Diplomatische Analyse», *Studia Turcologica Memoriae Alexii Bandocci*, Naples 1982
5. Bury, J. B. *The Imperial Administrative System in the Ninth Century*, London 1911 (Bot. anast. New York 1958)
6. Dolger, Franz, *Byzantinische Diplomatik; 20 Aufsätze zum Urkundenwesen der Byzantiner*, (Ettal: Buch-Kunstverlag Ettal, 1956)
7. Fekete, L. *Einführung in die Osmanisch-Türkische Diplomatie der Türkischen Botmassigkeit in Ungarn*, Budapest 1926
8. Guiland, R. *Titres et fonctions de l' empire byzantin*, Λοῦδῖνο, Variorum Reprints, 1976.
9. Heygi, K. «The Terminology of the Ottoman-Turkish Judicial Documents on the Basis of the Sources from Hungary», *Acta Orientalia Hungarica XVIII* (1965) 191-203.
10. Kreutel, R. F. *Osmanisch-Türkische Chrestomathie*, Wiesbaden 1965
11. Kurt, Yilmaz. *Osmanlıca Dersleri I*, Ankara 1997
12. Kutukoglu, M. *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, Istanbul 1998
13. Mazal, Otto, *Die Prooimien der byzantinischen Patriarchenurkunden*, (Vienna: Verl. d. Osterr. Akad. d. Wiss., 1974)
14. Medvedev, I. P., *Očerki vizantijskoj diplomatiki: chastnopravovoi akt*, (Leningrad : Nauka, Leningradskoe otd-nie, 1988)
15. Mioni, Elpidio. *Introduzione alla paleografia greca*, ser. Studi Bizantini e Neogreci, 5. Padova, Liviana Editrice, 1973.
16. Nemeth, J. *Turkish Reader for Beginners*, New York 1966.
17. P. Canart, *Paleografia e codicologia greca. Una rassegna bibliografica*, *Littera Antiqua*, 7 (Scuola Vaticana di Paleografia, Diplomatica e Archivistica: Vatican City, 1991)
18. Reychman, J. - Zajaczkowski, A. *Handbook of Ottoman-Turkish Diplomatics*, Mouton-Hague-Paris 1968
19. W. Treadgold, *A History of the Byzantine State and Society*, Stanford 1997
20. A. Tselikas, *Θέματα Ελληνικής Παλαιογραφίας*, Athinē 2004
21. Καραγιαννόπουλος, Ι. Ε. *Βυζαντινή Διπλωματική* (= botimi i dytë i veprë së F. Dolger - J. Karayannopoulos, *Byzantinische Urkundenlehre. Die Kaiserurkunden*, München Beck 1968), Θεσσαλονίκη 1972.
22. Καραγιαννόπουλος, Ι. Ε. *Βυζαντινή Διπλωματική Βιβλιογραφία*, Διερευνητική Έκθεση 1949-1974, Αθήνα 1995
23. Καραγιαννόπουλος, Ι. Ε. *Το Βυζαντινό Κράτος*, τ. Α', Κρατική οργάνωση και κρατική δομή, Αθήνα 1985

MIRATOI

Përgjegjësi i Departamentit

Prof. As. Dr. Eva TAFILI

Tiranë, 2016